

Terhi Suomi
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Humanistisen alan
ammattikorkeakoulututkinto
Tulkki (AMK), viittomakieli ja tulkkauk-
Opinnäytetyö, 2019

DIAKONIA-AMMATTIKORKEAKOULUSTA VALMISTUNEIDEN KIELENSISÄISEEN TULKKAUKSEEN SUUNTAUTUNEIDEN TULKKIEN KOKEMUKSET KOULUTUKSEN TARJOAMISTA TYÖELÄMÄVALMIUKSISTA

TIIVISTELMÄ

Terhi Suomi

Diakonia-ammattikorkeakoulusta valmistuneiden kielensisäiseen tulkkaukseen suuntautuneiden tulkkien kokemukset koulutuksen tarjoamisesta työelämävalmiuksista

Sivuja 38 sivua ja liitteitä 2

Kevät, 2019

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto

Tulkki (AMK), viittomakieli ja tulkkaus

Opinnäytetyön tavoitteena oli vastata seuraaviin tutkimuskysymyksiin: miten koulutus ja työelämä vastaavat toisiaan? Onko tulkeilla tarve kouluttautua lisää heti valmistumisen jälkeen? Miten tulkit kokevat koulutuksen valmistaneen heitä työelämään?

Opinnäytetyön aineistonkeruu toteutettiin Webropol-kyselynä, joka oli suunnattu vuosina 2015–2018 Diakonia-ammattikorkeakoulun Viittomakielen ja tulkkauksen koulutuksesta valmistuneille kielensisäiseen tulkkaukseen suuntautuneille tulkeille. Kysely lähetettiin 38 henkilölle. Kysely oli pääosin laadullinen, jossa oli yksi määrällinen kysymys. Kyselyyn vastasi kaksi henkilöä. Kyselyn vastaukset analysoitiin aineistolähtöisen laadullisen analyysin mukaisesti.

Vastauksista saadun aineiston tulokset ovat suuntaa antavia eikä niitä voida yleistää. Tuloksista kävi ilmi, että valmistuneet kokevat koulutuksen sisällön ja työelämän vastaavan toisiaan melko hyvin, lisäkoulutusta heti valmistumisen jälkeen ei ole hankittu ja koulutus on antanut riittävän osaamis pohjan työelämää varten. Tuloksissa hyödyllisimmiksi tiedoiksi ja taidoiksi koettiin ammattietiikka, oikeiden asiakkaiden kohtaaminen opinnoissa sekä kommunikaatiomenetelmien tuntemus.

Tuloksissa nousi esiin kehittämiskohteita koulutukselle, esimerkiksi puhevammaisten tulkkauksen vahvempi tuominen osaksi opetusta. Opetuksessa toivottiin kiinnitettävän huomiota puhevammaisten tulkkauksen erityispiirteisiin ja siihen, miten tulkkaus usein käytännössä on hyvin erilaista kuin viittomakielen tulkkaus.

Asiasanat: kielensisäinen tulkkaus, koulutus, kokemus, työelämävalmiudet

ABSTRACT

Terhi Suomi

Interpreters who have graduated from Diaconia University of Applied Sciences and have focused their studies on intralanguage interpreting: how have they experienced readiness for working life has been given to them by their degree?

Pages 38 and two appendices

Spring, 2019

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree programme in Humanities

Interpreter, Sign language and interpreting

The aim of this thesis was to answer the following questions: how does the degree and working life compare, do the interpreters have a need to get further education immediately after graduation and how do the interpreters feel that the degree has prepared them for working life?

The data was collected through a Webropol-survey, which was sent to interpreters who have graduated during 2015–2018. The survey was sent to 38 persons and it consisted mainly of qualitative questions and one quantitative question. Two persons answered the survey.

The material was analysed with qualitative content analysis. The results are not generalizable, but they are indicative. The results indicate that interpreters feel that the content of the degree and working life are rather well corresponding to each other, they have not received further education after graduation and the degree has given them a sufficient skills base for working life. The results indicate that the most useful information and skills from the degree have been felt to be the professional ethics and knowledge of the AAC methods. In the results, things were taken up which could be developed, such as bringing the interpreting with AAC methods more strongly visible in the degree. In teaching, there were wishes to focus more on the special characters of interpreting with AAC methods and how interpreting in practice is different from interpreting in Sign language.

Keywords: Intralanguage interpretation, Degree, Experience, Readiness for working life

SELKOKIELINEN TIIVISTELMÄ

DIAKONIA-AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusohjelma: Viittomakieli ja tulkkaus

Tekijä: Terhi Suomi

Opinnäytetyön nimi: Diakonia-ammattikorkeakoulusta valmistuneiden kielensisäiseen tulkkaukseen suuntautuneiden tulkkien kokemukset koulutuksen tarjoamista työelämävalmiuksista.

Vuosi: 2019

Sivumäärä: 38

Liitteiden määrä: 2

Tein opinnäytetyön koulutuksen tarjoamista työelämävalmiuksista. Tein kyselyn Diakonia-ammattikorkeakoulusta valmistuneille tulkeille, jotka ovat suuntautuneet kielensisäiseen tulkkaukseen.

Kielensisäinen tulkkaus tarkoittaa esimerkiksi tulkkausta kuvilla tai tukiviittomilla. Työelämävalmiudet tarkoittavat työssä tarvittavia, koulutuksessa opittuja tietoja ja taitoja.

Tavoitteena oli saada tietoa valmistuneilta, miten he kokevat koulussa oppimiensa asioiden vastaavan työn tekemistä.

Tavoitteena oli myös saada tietoa siitä, ovatko valmistuneet opiskelleet heti lisää ja miten koulussa opitut taidot ja tiedot ovat valmistaneet heitä työhön.

Sähköisen kysely lähetettiin 38 henkilölle
Vastauksia tuli kaksi.

Kyselyssä oli eniten avoimia kysymyksiä,
joihin saa kirjoittaa oman vastauksen.
Kyselyssä oli yksi kysymys,
johon valittiin itselle sopivin vastaus eri vaihtoehdoista.

Kyselyn vastaukset käsiteltiin
aineistolähtöisellä analyysillä.
Aineistolähtöisessä analyysissä
vastauksista eriteltiin tärkeitä asioita.

Tulokset kertovat, että valmistuneet
kokevat koulussa opittujen asioiden
ja työn tekemisen vastaavan toisiaan
melko hyvin.

Opituista tiedoista ja taidoista
eniten hyötyä työssä oli etiikasta,
oikeiden asiakkaiden kohtaamisesta opinnoissa
sekä kommunikaatiomenetelmien tuntemuksesta.

Koulutuksen kehittämiseksi vastaajat ehdottivat,
että opetuksessa olisi enemmän esillä sitä,
miten puhevammaisten tulkkaus eroaa viittomakielen tulkkauksesta.
Puhevammaisten tulkkaus on sama asia kuin
kielensisäinen tulkkaus.

Asiasanat: kielensisäinen tulkkaus, koulutus, kokemus, työelämävalmiudet

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA, TAVOITTEET JA KESKEISET KÄSITTEET	6
2.1 Diakonia-ammattikorkeakoulu	7
2.2 Tulkki (AMK), viittomakielen ja tulkkauksen koulutus	7
2.3 Puhevammaisten tulkki	8
2.4 Työelämävalmiudet	10
3 OPINNÄYTETYÖN AINEISTONKERUU JA ANALYSOINTI.....	12
3.1 Aineistonkeruumenetelmä.....	12
3.2 Kyselyn suunnittelu, testaus, muokkaus ja viimeistely	15
3.3 Kyselyn toteutus ja aineiston kokoaminen	16
3.4 Aineiston analysointi	17
3.5 Kyselystä saadun aineiston analysointi.....	19
4 TULOSTEN RAPORTOINTI	21
4.1 Tulokset	21
4.2 Tulosten yleistettävyys ja luotettavuus	23
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	25
6 POHDINTA	26
LÄHTEET.....	29
LIITE 1. Kyselylomake	31
LIITE 2. Saatekirje	33

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aihe on Diakonia-ammattikorkeakoulusta valmistuneiden kielen- sisäiseen tulkkaukseen suuntautuneiden tulkkien kokemukset koulutuksen tarjoamista työelämävalmiuksista. Opinnäytetyön tarkoitus oli kartoittaa, miten Diakonia-ammattikorkeakoulusta valmistuneet tulkit, joilla on pätevyys työskennellä puhevammaisten tulkkeina, kokevat koulutuksen valmistaneen heitä työelämään sekä saada tietoa mahdollisista kehittämiskohteista koulutuksessa.

Opinnäytetyön tavoitteena oli vastata seuraaviin tutkimuskysymyksiin: miten koulutus ja työelämä vastaavat toisiaan, onko tulkeilla tarve kouluttautua lisää heti valmistumisen jälkeen ja miten tulkit kokevat koulutuksen valmistaneen heitä työelämään. Ammatillisen kehittymisen tavoitteenani oli tämän opinnäytetyön kautta hahmottaa paremmin työelämän ja koulutuksen sisällöllinen vastaavuus sekä kehittää tiedonhankinta- ja analyysitaitojani.

Opinnäytetyö toteutettiin Webropol-kyselynä, joka lähetettiin kohderyhmälle sähköpostitse. Kohderyhmänä oli vuosien 2015–2018 välillä valmistuneet Tulkin AMK-tutkinnon suorittaneet henkilöt, jotka ovat opinnoissaan suuntautuneet kielen- sisäiseen tulkkaukseen. Kysely sisälsi enimmäkseen avoimia kysymyksiä, joiden tarkoituksena oli saada tietoa kohdehenkilöiden ajatuksista ja kokemuksista koulutuksesta saamistaan työelämätaidoista.

Diakonia-ammattikorkeakoulun viittomakielen ja tulkkauksen koulutus on opinnäytetyön tilaaja. Opinnäytetyön tilaaja voi hyödyntää tuloksia opetussuunnitelman uudistamis- ja kehittämistyössä.

Opinnäytetyö hyödyttää työelämää antamalla uutta tietoa koulutuksen ja työelämän vastaavuudesta. Opinnäytetyö kertoo, kuinka Tulkki (AMK) -tutkinnon suorittaneet puhevammaisten tulkit kokevat tutkinnon ja työelämän kohtaavan sisällöllisesti sekä onko heillä ollut tarvetta kouluttautua lisää työelämään siirryttyään.

Opinnäytetyön kyselyyn vastasi 2 henkilöä kohderyhmästä. Kyselyn vastaukset analysoitiin sekä vastaukset koostettiin selkeäksi kokonaisuudeksi, jossa erilaiset vastaukset teemoiteltiin. Aineistosta saadut tulokset ovat suuntaa antavia, johon tuen vastaajamäärän pienuudesta.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA, TAVOITTEET JA KESKEISET KÄSITTEET

Diakonia-ammattikorkeakoulussa on vuodesta 2011 lähtien voinut suuntautua Tulkki (AMK), viittomakielen ja tulkkauksen koulutuksen vaihtoehtoisissa ammatinopinnoissa kielensisäiseen tulkkaukseen. Kielensisäisen tulkkaus on tulkkausta suomen kielen ja puhetta tukevien ja korvaavien kommunikaatiomenetelmien välillä. Tutkinto on ollut ensimmäinen ammattikorkeakoulupohjainen tulkin tutkinto, jolla voi työskennellä puhevammaisten tulkkina. Ensimmäiset kyseisen tutkinnon suorittaneet tulkit valmistuivat vuonna 2015. (Hakala, 2015). Tästä syntyi idea opinnäytetyön aiheeksi. Aloin pohtia, että olisi hyvä kysyä aiemmin valmistuneiden ja työelämään jo siirtyneiden puhevammaisten tulkkien kokemuksia koulutuksen tarjoamista työelämävalmiuksista, koska he osaisivat sanoa, miten koulutus ja työelämä ovat vastanneet toisiaan, sekä mahdollisesti nimetä kehittämis-kohteita tutkinnon sisällä.

Opinnäytetyön tavoitteina on selvittää, kuinka valmistuneet puhevammaisten tulkit kokevat koulutuksen antamien valmiuksien ja työelämän vaatiman osaamistason vastaavan toisiaan sekä saada tietoa mahdollisista koulutuksen kehittämistarpeista. Tavoitteiden pohjalta laaditut tutkimuskysymykset ovat: miten koulutus ja työelämä vastaavat toisiaan, onko tulkeilla tarve kouluttautua lisää heti valmistumisen jälkeen ja miten tulkit kokevat koulutuksen valmistaneen heitä työelämään.

Diakonia-ammattikorkeakoulun viittomakielen ja tulkkauksen koulutus on työn tilaaja ja saa opinnäytetyön tulokset käyttöönsä niiden valmistuttua. Diakonia-ammattikorkeakoulun viittomakielen ja tulkkauksen koulutus voi hyödyntää tuloksia opetussuunnitelman uudistamis- ja kehittämistyössä.

Aiempaa tutkimusta tästä aiheesta ei ole tehty, mikä tuo omat haasteensa opinnäytetyöhön. Aiempien tutkimusten puute vaikutti siihen, että kyselyn tuloksia ei voi verrata edellisiin tuloksiin. Tämän kyselyn tuloksia voidaan kuitenkin hyödyntää tulevaisuudessa, jos aiheesta tehdään uusia tutkimuksia.

2.1 Diakonia-ammattikorkeakoulu

Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy on perustettu vuonna 1995. Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy:n perustajat olivat Suomen Kirkon Seurakuntaopiston Säätiö, Helsingin Diakonissalaitos sekä Porin Diakonialaitos. Perustamisen taustalla oli ajatus kirkollisesta ammattikorkeakoulusta, jonka tavoitteena oli turvata diakonien ja kirkon nuorisotyöntekijöiden tutkintojen kelpoisuus yhteiskunnan ja kirkon tehtäviin (Diakonia-ammattikorkeakoulu. Organisaatio. Historia.)

Diakonia-ammattikorkeakoulu kouluttaa eri kampuksillaan sairaanhoitajia, sosionomeja, terveydenhoitajia ja tulkkeja. Osa AMK-tutkinnoista sisältää eri kirkollisiin tehtäviin liittyviä painotuksia. Kirkolliset tutkinnot ovat Sairaanhoitaja (AMK), diakoninen hoitotyö sekä Sosionomi (AMK), suuntautumisena joko diakoniatyö, kirkon nuorisotyö tai kirkon varhaiskasvatus. Lisäksi Diakonia-ammattikorkeakoulu tarjoaa englanninkielisen AMK-tutkinnon sosiaaalialalla. Diakonia-ammattikorkeakoulu järjestää myös ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon koulutuksia. (Diakonia-ammattikorkeakoulu. Hakeminen. Koulutukset.)

2.2 Tulkki (AMK), viittomakielen ja tulkkauksen koulutus

Tässä opinnäytetyössä keskeisenä käsitteenä oleva Tulkki (AMK) -tutkinto on rajattu koskemaan vain Diakonia-ammattikorkeakoulun toteuttamaa Tulkki (AMK)-tutkintoa viittomakielen ja tulkkauksen koulutuksessa, koska kyseinen tutkinto on olennainen opinnäytetyön kannalta. Rajaus koskee vain viittomakielen ja tulkkauksen koulutusta, ei Tulkki (AMK) -tutkintoa asioimistulkkauksen koulutuksessa.

Viittomakielen ja tulkkauksen koulutus on humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto, joka on laajuudeltaan 240 opintopistettä ja jonka kesto on neljä vuotta. Tutkinnon kaksi ensimmäistä vuotta sisältävät kaikille yhteisiä opintoja, joissa opiskellaan suomen kieltä, suomalaista viittomakieltä, viittomakielialaa, erilaisia kommunikaatiomenetelmiä sekä tutustutaan eri asiakasryhmiin. Toisen vuoden

lopulla opiskelija suuntautuu joko kielten väliseen tulkkaukseen tai kielensisäiseen tulkkaukseen ja kommunikaatiomenetelmien pedagogiseen ohjaukseen. Kielensisäisen tulkkauksen opintoihin sisältyy vaihtoehtoisina opintoina myös pedagogiset taidot. (Opintopolku.fi. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Turun toimipiste. Päivätoteutus, Tulkki (AMK), Viittomakielen ja tulkkauksen koulutus. Koulutuksen sisältö.)

Tulkki (AMK) -tutkinnon opinnot on teemoiteltu lukuvuosittain. Jokaisella lukuvuodella on oma teemansa, johon sillä keskitytään. Opintojen edetessä opintojen sisältö rakentuu aiemmin opittujen asioiden ympärille syventäen opiskelijan osaamista. Opintoihin sisältyy tulkkauksen opintoja, joissa käsitellään erilaisia tulkkausmenetelmiä ja tulkkausympäristöjä. Lisäksi opinnoissa opitaan tulkkausalan toimijoista ja palvelujärjestelmästä, jonka osana tulkki työskentelee. Opintoihin sisältyy myös harjoitteluja, joiden kautta opiskelijat saavat kokemusta työelämästä. (Opintopolku.fi. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Turun toimipiste. Päivätoteutus, Tulkki (AMK), Viittomakielen ja tulkkauksen koulutus. Opintojen rakenne.)

2.3 Puhevammaisten tulkki

Puhevammaisten tulkki on ammattinimike, jota käytetään yleisesti työelämässä. Puhevammaisten tulkkina voi työskennellä työelämässä kahdella eri tutkinnolla. Toinen on Puhevammaisten tulkin erikoisammattitutkinto, joka on opistotasoinen tutkinto ja toinen on Tulkki (AMK) -tutkinto, joka on nelivuotinen ammattikorkeakoulututkinto. Tulkki (AMK) -tutkinnolla voi työskennellä puhevammaisten tulkkina, jos on suuntautunut kielensisäiseen tulkkaukseen opinnoissaan.

Puhevammaisten tulkin erikoisammattitutkinto on ammattiopistossa sekä sosi-aali- ja terveysalan oppilaitoksissa suoritettava tutkinto. Puhevammaisten tulkin erikoisammattitutkinto on näyttötutkinto, jossa huomioidaan harrastuksissa, työelämässä ja aiemmissa opinnoissa kertynyt osaaminen. Erikoisammattitutkinossa ammattitaito osoitetaan tutkintotilaisuuksissa, jotka vastaavat todellisia työtilanteita. Tutkinto koostuu neljästä osasta, joista kolme osaa on pakollisia ja

neljäs osa valinnainen. Kolme pakollista osaa ovat tulkkaus ja kommunikaatiomenetelmien käyttö, tulkkauspalvelujärjestelmässä toimiminen ja tulkkaus ja kommunikoinnin häiriöiden tunteminen. Neljäs valinnainen osa tutkintoa on yrittäjäyys. (Vernerinet. Ammattilaisille. Kehitysvamma-alan opinnot. Ammattiopinnot. Puhevammaisten tulkin erikoisammattitutkinto.)

Puhevammaisten tulkki -nimitystä käytetään tässä opinnäytetyössä Tulkki (AMK) -tutkinnon Diakonia-ammattikorkeakoulun viittomakielen ja tulkkauksen koulutuksessa suorittaneesta henkilöstä, joka on suuntautunut opinnoissaan kielensisäiseen tulkkaukseen. Opintoihin on sisältynyt tulkkausta puhetta tukevilla ja korvaavilla menetelmillä, kielensisäisen tulkkauksen asiakkaisiin perehtyminen, kielensisäien asioimistulkkaus sekä kielensisäinen tulkkaus työelämässä (Diakonia-ammattikorkeakoulu. Opiskelu. Opiskelijan polku. Opintojen suorittaminen. Opetussuunnitelmat (OPS). Uusimmat opetussuunnitelmat. AMK-koulutukset. Tulkki (AMK), viittomakieli ja tulkkaus. Opetussuunnitelma 2012, 3). Kielensisäisellä tulkkauksella tarkoitetaan tulkkausta jonkin puhetta tukevan tai korvaavan kommunikaatiomenetelmän ja suomen kielen välillä.

Työelämässä puhevammaisten tulkki työskentelee erilaisissa työympäristöissä, jotka vaihtelevat juhlatilaisuuksista arjen erilaisiin tilanteisiin. Puhevammaisten tulkki toimii tulkkina sellaisissa tilanteissa, joissa osallistujilla ei ole yhteistä kommunikointikeinoa. Puhevammaisten tulkki tulkkaa tilanteissa asiakkaan kommunikaatiomenetelmän mukaan joko selventäen asiakkaan puhetta ja /tai tulkkamalla puheeksi asiakkaan käyttämällä kommunikaatiomenetelmällä ilmaistua viestiä. Asiakas voi ilmaista viestinsä tukiviittomin, blisskielellä, sana- tai lauselistoilla, kirjoittamalla, kuvilla, symboleilla tai aakkostaululla. (Ammattinetti. Ammatit. Tulkki.)

Puhevammaisten tulkin asiakkaita ovat puhevammaiset henkilöt. Puhevammaisen henkilö kuulee, mutta hänellä on vaikeuksia tuottaa ja/tai ymmärtää puhetta. Usein puhevammaan liittyy myös kirjoittamisen ja lukemisen vaikeuksia. (Papunet. Tietoa puhevammaisuudesta. Mitä on puhevammaisuus?)

Puhevammaisten tulkin asiakkailla voi olla synnynnäisiä eli kehityksellisiä puhe- ja kommunikointivaikeuksia tai asiakas on voinut menettää puhekykynsä ja kielelliset taitonsa myöhemmällä iällä. Puhe- ja kommunikaatiovaikeudet voivat liittyä kykyyn ymmärtää puhetta tai kirjoitettua kieltä sekä kykyyn tuottaa puhetta tai kirjoitettua kieltä. Lisäksi puhe- ja kommunikaatiovaikeudet voivat liittyä ihmisen kykyyn olla toisten ihmisten kanssa vuorovaikutuksessa. Kehityksellisiä puhe- ja kommunikointivaikeuksia esiintyy henkilöillä, joilla on autismin kirjon häiriö, CP-vamma, kehitysvamma, kielellinen erityisvaikeus tai valikoiva puhumattomuus. Puhekyvyn ja kielellisten taitojen menettäminen myöhemmällä iällä johtuu usein sairaudesta tai vammasta. Ihmisellä yleensä säilyy kyky sanattomaan viestintään ja vuorovaikutukseen. Puhekyvyn ja kielellisten taitojen menetys voi johtua aivoverenkierron häiriöistä tai keskushermoston sairauksista, kuten ALS, MS tai Parkinson. Lisäksi etenevät muistisairaudet voivat heikentää kielellisiä taitoja. (Papunen. Tietoa puhevammaisuudesta. Syyt ja ilmenemismuodot.)

2.4 Työelämävalmiudet

Berdrowin, Eversin ja Rushin (1998) mukaan yleiset työelämätaidot voidaan jäsentää neljään osaan. Nämä neljä osaa ovat kommunikointitaito, innovaatioiden ja muutosten vauhdittaminen, elämänhallinta sekä ihmisten ja tehtävien johtaminen. Jokainen osa-alue pitää sisällään erilaisia taitoja ja osaamista. Kommunikointitaitoon sisältyvät kuuntelutaito, vuorovaikutustaito, kirjallinen viestintätaito ja suullinen viestintätaito. Innovaatioiden ja muutosten vauhdittamisen osa-alueeseen sisältyvät riskinottokyky, hahmottamiskyky, visiointikyky sekä luovuus, innovatiivisuus ja muutosherkkyys. Elämänhallintaan sisältyvät ongelmanratkaisutaito ja analyttisyys, oppimisen taito, henkilökohtaiset vahvuudet sekä kyky organisoida ja hallita ajankäyttöä. Ihmisten ja tehtävien johtamiseen sisältyvät päätöksentekotaito, taito hallita konflikteja, koordinoitukyky sekä suunnittelu- ja organisointitaito. (Ruohotie 2005, 40.)

Tässä opinnäytetyössä työelämävalmiuksilla tarkoitetaan Tulkki (AMK) -tutkintoon sisältyvien opintojen kautta saatua osaamista, tietoja ja taitoja, joita puhe-

vammaisten tulkki työelämässä tarvitsee. Opittuja taitoja ovat muun muassa puhetta tukevien ja korvaavien menetelmien tuntemus ja käyttäminen, tulkkausmenetelmät, tulkin etiikka sekä erilaisten tulkkauksilanteiden tuntemus.

Viittomakielen ja tulkkauksen koulutuksessa kielensisäiseen tulkkaukseen suuntautuneet kolmannen vuoden tulkkiopiskelijat opiskelevat asiakaslähtöisyyttä ja asioimistulkkausta. Opiskelijat perehtyvät puhevammaisuutta aiheuttaviin tekijöihin ja puhevammaisuuden erityispiirteisiin, kuten puheen motoriset häiriöt ja kielellisen kyvyn häiriöt sekä edellä mainittuja aiheuttavat sairaudet ja vammat. Opiskelijat opettelevat tulkkausta asioimistilanteissa erilaisilla puhetta tukevilla ja korvaavilla menetelmillä, opettelevat puhelintulkkausta sekä erilaisten kommunikaatiomenetelmien tulkintaa. (Diakonia-ammattikorkeakoulu. Opiskelu. Opiskelijan polku. Opintojen suorittaminen. Opetussuunnitelmat (OPS). Uusimmat opetussuunnitelmat. AMK-koulutukset. Tulkki (AMK), viittomakieli ja tulkkaus. Opetussuunnitelma 2012, 25–26.)

3 OPINNÄYTETYÖN AINEISTONKERUU JA ANALYSOINTI

Opinnäytetyön aineistonkeruu toteutettiin kyselynä. Vilkan mukaan määrällisessä tutkimusmenetelmässä tavallisin aineiston keräämisen tapa on kyselylomake. Kyselylomaketutkimuksessa kysymykset ovat kirjallisesti, vastaaja lukee ne ja vastaa kysymyksiin kirjallisesti. Kyselylomaketutkimus soveltuu aineiston keräämiseen hajallaan olevalle ja suurelle joukolle ihmisiä. Kun tutkimuksessa käsitellään arkaluontoisia asioita, niin usein käytetään kyselylomaketta. Kyselylomakkeen tyypillisin riski on se, että vastausprosentti jää alhaiseksi, mutta etuna on se, että vastaaja jää tuntemattomaksi. (Vilka 2015, 94.)

Kysely sisälsi avoimia kysymyksiä, joilla selvitettiin kohderyhmään kuuluvien henkilöiden kokemuksia ja ajatuksia koulutuksen antamista työelämävalmiuksista. Avoimien kysymysten käyttö kyselyssä pohjautuu siihen, että silloin vastaajalla on mahdollisuus tuoda omat näkemyksensä ja kokemuksensa esiin omin sanoin. Kun valmiita vastausvaihtoehtoja ei ole, vastaaja voi avoimemmin ja monipuolisemmin vastata kysymykseen, koska vastaajan valintamahdollisuuksia vastauksiin ei ole rajoitettu (Heikkilä 2010, 49). Kyselyn vastauksista saatava aineisto luokiteltiin analysointivaiheessa aineistolähtöisen laadullisen analyysin prosessin mukaisesti.

3.1 Aineistonkeruumenetelmä

Kysely toteutettiin Webropol-kyselynä, joka lähetetään kohderyhmää edustaville henkilöille sähköpostitse. Webropol on kysely- ja raportointityökalu, jolla voidaan laatia sähköinen kysely (Webropol. Etusivu. Kysely- ja raportointityökalu). Tutkimusmenetelmäksi valikoitui sähköinen kysely siitä syystä, että Heikkilän mukaan siten aineistosta voi saada laajemman ja monipuolisemman. Internet-kysely soveltuu parhaiten käytettäväksi silloin, kun on mahdollista saada edustava otos kohderyhmästä. Internet-kysely on nopea tapa kerätä tietoa sekä vastausten analysointi voidaan aloittaa heti aineiston keruun päätyttyä, koska vastaukset tallentuvat tietokantaan. (Heikkilä 2010, 69.) Mahdollisimman laajan vastaajajoukon

tavoittamiseksi haettiin tutkimuslupaa Diakonia-ammattikorkeakoululta. Hain tutkimuslupaa saadakseni tietooni kielensisäisestä tulkkauksesta valmistuneiden tulkkien nimet ja mahdollisia yhteystietoja, jotta voisin selvittää kohderyhmän edustajien yhteystietoja ja lähettää kyselyn itse suoraan kohderyhmän edustajille. Tutkimuslupa myönnettiin, mutta pyytämiäni tietoja ei luovuteta ulkopuolisille henkilöille, joten en saanut valmistuneiden nimiä tai mahdollisia yhteystietoja tietooni. Sain ohjeen toimittaa saatekirje ja linkki kyselyyn Diakonia-ammattikorkeakoulun koulutuspalveluiden asiantuntijalle, joka toimitti kyselyni eteenpäin. Kysely toimitettiin 38 henkilölle.

Kyselyssä oli kvalitatiiviselle tutkimukselle tyypillisiä piirteitä. Hirsijärvi, Remes ja Sajavaara ovat listanneet seitsemän kvalitatiivisen tutkimuksen tyypillistä piirrettä, joista tämän opinnäytetyön kyselytutkimus täyttää kolme. Nämä kolme piirrettä ovat kohdejoukon valinta tarkoituksenmukaisesti, induktiivisen analyysin käyttö sekä laadullisten metodien käyttö aineiston hankinnassa. Induktiivisessa analyysissä tutkijan pyrkimyksenä on paljastaa odottamattomia seikkoja, jolloin lähtökohtana on aineiston yksityiskohtainen ja monitahoinen tarkastelu. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2008, 160.)

Kyselyn käyttäminen tutkimusmenetelmänä sisältää niin vahvuuksia kuin heikkouksia. Kyselyn vahvuuksia ovat tehokkuus ajallisesti, aineiston nopea analysointi, useiden vastaajien saaminen mukaan sekä mahdollisuus kysyä monia asioita samanaikaisesti. Kyselyn heikkouksia ovat vastaajien vastausten huolellisuus ja rehellisyys, annettujen vastausvaihtoehtojen onnistuminen vastaajan näkökulmasta, vastaajien tietoisuus kysytyistä asioista sekä kyselytutkimuksen aineiston pinnallisuus ja teoreettinen vaatimattomuus. (Hirsijärvi ym. 2008, 190.)

Kyselyä suunnitellessani ja rajatessani kysymyksiä pyrin varmistamaan sen, että vastaajat eivät saa olla tunnistettavissa vastaustensa perusteella. Kohderyhmä oli melko pieni ja mahdollisuudet tunnistettavuuteen olivat olemassa, mutta tämä pyrittiin estämään sillä, että vastaajilta ei kysyty, milloin he ovat valmistuneet tai missä he ovat nyt. Tämän opinnäytetyön kyselyssä kysymykset olivat pääosin avoimia kysymyksiä, joihin vastaaminen ei edellytä vastaajaa paljastamaan itses-

tään sellaisia tietoja, jotka mahdollisesti olisivat yhdistettävissä vastaajaan. Avoimet kysymykset liittyivät vastaajan omiin kokemuksiin ja ajatuksiin. Avoimien kysymysten muotoilussa jätettiin vastaajalle vapaus vastata kysymykseen niin lyhyesti tai pitkästi kuin hän itse haluaa.

Kyselyssä oli mukana myös arviointiasteikko-kysymys, joka on enemmän määrällisen eli kvantitatiivisen tutkimuksen mukainen. Heikkilän mukaan kvantitatiivisessa tutkimuksessa asioita kuvataan numeeristen suureiden avulla ja ainestoa kerätään yleensä standardoitujen tutkimuslomakkeiden avulla, joissa on valmiit vastausvaihtoehdot. Tutkimuksen tuloksia voidaan havainnollistaa kuvioiden tai taulukoiden kautta. Kvantitatiivisella tutkimuksella kuvataan numeerisen tiedon pohjalta jotain ilmiötä. Kvantitatiivisia tutkimuksen tiedonkeruumenetelmiä ovat informoitu kysely, käyntihaastattelu, postikysely sekä puhelinhaastattelu. Tiedonkeruumenetelmä päätetään tutkimusongelman perusteella, kuten kohderyhmäkin. (Heikkilä 2010, 16-18.)

Foddyn (1995) mukaan, kun on pohdittu avoimien kysymyksiä, niin pohdinnassa on syntynyt väitteitä avoimien kysymysten eduista. Syntyneiden väitteiden mukaan avoimet kysymykset muun muassa antavat mahdollisuuden tunnistaa motivaatioon liittyviä seikkoja ja vastaajan viitekehäksiä, sallivat vastaajien omin sanoin ilmaisevan itseään, osoittavat vastaajien tietämystä, ajattelua ja tunteita ilman vastausten ehdottamista. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 196.)

Avoimia kysymyksiä käytetään enemmän kvalitatiivisissa tutkimuksissa. Kun ei tarkkaan tunneta vaihtoehtoja etukäteen, niin avoimet kysymykset ovat tarkoituksenmukaisia. Tyypillistä avoimille kysymyksille on, että niillä voidaan saada vastauksia, joita ei etukäteen osattu odottaa, uusia näkökulmia nousee esiin tai voidaan saada hyviä ideoita vastauksista. Avointen kysymysten tyypillisiä piirteitä ovat myös kysymysten laatimisen helppous, vastaamatta jättämisen houkuttelevuus, vastausten käsittely on työlästä sekä vastausten sanallinen luokittelu on vaikeaa. (Heikkilä 2010, 49–50.)

3.2 Kyselyn suunnittelu, testaus, muokkaus ja viimeistely

Kyselyn suunnittelussa tavoitteena oli, että kysymysten kautta saataisiin sellaista aineistoa, joka vastaisi tutkimuskysymyksiin. Kysymykset on muotoiltu mahdollisimman selkeiksi ja yksinkertaisiksi, jotta ne eivät olisi monitulkintaisia vastaajille. Kysymysten suunnittelussa ja muotoilussa on vältetty saman asian kysymistä eri sanoin, jotta kysely olisi vastaajalle selkeä sekä saatava aineisto pystyttäisiin analysoimaan.

Ennen kyselyn testausta, kyselyn kysymyksistä pyydettiin palautetta ja kommentteja opinnäytetyön ohjaajalta ja opinnäytetyön työelämäohjaajalta. Ohjaajat olivat tyytyväisiä kysymysten selkeyteen, joten kysymyksiä ei muutettu ennen kyselyn testausta. Ohjaajilta kysyttiin kysymysten lisäksi palautetta kyselyn otsikoinnista sekä Diakonia-ammattikorkeakoulun logon käytöstä kyselyssä. Diakonia-ammattikorkeakoulun logo lisättiin kyselyyn.

Opinnäytetyön kyselyn testausta varten tehtiin Webropol-ohjelmalla testiversio kyselystä. Testiversio sisälsi hyväksytyt kysymykset, joista suurin osa määriteltiin kysymyksiksi, joihin vastaajan on pakko vastata ja muutama kysymys määriteltiin valinnaisiksi. Kysymysten määrittelyssä pakollisiksi tai valinnaisiksi pyrittiin saamaan vastauksia, joiden pohjalta saataisiin aineistoa tutkimusongelmiin vastaamiseksi.

Opinnäytetyön kyselyn testiversio lähetettiin neljännen vuoden viittomakielen ja tulkkauksen koulutuksen opiskelijoille, jotka ovat suuntautuneet kielensisäiseen tulkkaukseen. Kyselyn testiversioon oli mahdollista vastata viiden päivän ajan. Testiryhmän edustajilta pyydettiin palautetta kyselyn ulkoasusta, kysymysten selkeydestä ja ymmärrettävyydestä, vastausten maksimipituuden riittävydestä sekä kyselyyn vastaamiseen kuluvan ajan pituudesta. Lisäksi testiryhmän edustajia pyydettiin antamaan mahdollisia kehittämissuhteita kyselystä.

Kyselyn testanneet opiskelijat antoivat palautetta, että kyselyn kysymykset olivat selkeitä ja ymmärrettäviä. Ensimmäisen kysymyksen arviointiasteikon muotoi-

luun kaivattiin selkeyttä sekä neutraalimpia määritelmiä. Arviointiasteikko-kysymyksellä kysyttiin arviota koulutuksen sisällön ja työelämän vastaavuudesta. Arviointiasteikkoa muokattiin palautteen pohjalta. Alkuperäisessä arviointiasteikossa arvoa 1 kuvattiin sanalla *huonosti*, arvoa 2 sanalla *kohtalaisesti*, arvoa 3 sanoilla *melko hyvin*, arvoa 4 sanalla *hyvin* ja arvoa 5 sanalla *täysin*. Palautteen pohjalta arviointiasteikkoa muokattiin siten, että arvoa 1 kuvattiin sanalla *heikosti*, arvoa 2 sanalla *jotenkuten*, arvoa 3 sanalla *kohtalaisesti*, arvoa 4 sanoilla *melko hyvin* ja arvoa 5 sanalla *hyvin*. Testaajilla oli mennyt kyselyyn vastaamiseen 5–15 minuuttia, minkä pohjalta saatekirjeeseen kirjattiin arvioiduksi vastausajan kestoksi noin 5–15 minuuttia.

Palautteen pohjalta muokattu kysely laitettiin vielä opinnäytetyön ohjaajille hyväksyttäväksi ennen kyselyn lähetystä kohderyhmälle. Ohjaajat esittivät vielä muutamia muokkauksia kysymyksiin ja ne muokattiin toivottuun muotoon. Kyselyn otsikointi muokattiin ohjaajien ehdotusten mukaiseksi lopulliseen kyselyyn. Kysymykset käsittelivät seuraavia aiheita: koulutuksen sisällön ja työelämän vastaavuus, koulutuksessa saadut tiedot ja taidot, lisäkouluttautuminen sekä mahdolliset kehittämiskohteet koulutuksessa.

Lopullinen kyselylomake (Liite 1) sisältää kahdeksan kysymystä, joista yksi on arviointiasteikko-kysymys ja seitsemän avointa kysymystä. Viisi avointa kysymystä on pakollisia kysymyksiä, joihin vastaajan tulee vasta ja kolme kysymystä ovat valinnaisia, joihin vastaaja voi halutessaan vastata. Yksi avoimista kysymyksistä on jatkokysymys arviointiasteikon vastaukseen.

3.3 Kyselyn toteutus ja aineiston kokoaminen

Linkki kyselyyn liitettiin osaksi saatekirjettä (liite 2) ja saatekirje toimitettiin koulutuspalveluiden asiantuntijalle, joka välitti sen sähköpostitse eteenpäin kohderyhmälle. Sähköpostitse saatekirje kyselylinkkeineen toimitettiin 38 henkilölle. Linkki kyselyyn ajastettiin siten, että vastaajilla oli kolme viikkoa aikaa vastata kyselyyn. Kyselyyn pystyi vastaamaan vain kerran. Kyselyn linkki oli julkinen, koska sillä

varmistettiin, että kyselyn vastaajat pysyvät anonyymeina eikä vastauksia pysty yhdistämään vastaajaan.

Vastausajan päättymisen jälkeen Webropolista katsottiin, montako vastausta oli saatu. Vastauksia oli tullut kaksi ja kysely oli keskeytetty kaksi kertaa. Kaksi vastausta oli yllättävän ja valitettavan pieni määrä, mutta vastauksissa oli analysoitavaa tietoa. Kyselyn vastaukset olivat analysoitavissa ja niistä oli saatavissa suuntaa antavia vastauksia tutkimuskysymyksiin.

3.4 Aineiston analysointi

Avointen kysymysten vastaukset luokiteltiin analysointivaiheessa. Vallin mukaan vastausten sisältö määrittää millaisia luokitteluja aineistosta tehdään. Kuten valmiiksi koodattuja vastausvaihtoja, myös avoimia kysymyksiä voi käsitellä tilastollisin keinoin. Aineiston käsittely tilastollisin keinoin vain edellyttää sitä, että tutkija luokittelee vastaukset luokkiin niiden sisällön perusteella. Käytännössä siis samansisältöiset vastaukset luokitellaan samaan luokkaan. Ennen luokittelua vastaukset on luettava läpi ja aloitettava vastausten koodaaminen muuttujien mukaan. Aineiston yhdistely tällä tavoin tunnetaan myös nimellä teemoittelu laadullisen tutkimuksen puolella. (Valli 2010, 248.)

Aineiston analysointitavat voidaan jakaa karkeasti kahteen tapaan. Ensimmäinen tapa on selittämiseen pyrkivä ja toinen ymmärtämiseen pyrkivä. Jos aineisto analysoidaan lähestymistavalla, jonka tarkoituksena on pyrkiä selittämiseen, niin usein käytetään analysoinnissa tilastollista analyysia ja päätelmien tekoa. Jos aineisto analysoidaan lähestymistavalla, jonka tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämiseen, niin tavallisesti analysoinnissa käytetään laadullista analyysia ja päätelmien tekoa. Analysoinnin pääperiaate on, että valitaan analysointitapa sen mukaan, miten se parhaiten tuo vastauksen tutkimustehtävään tai ongelmaan. (Hirsjärvi ym. 2007, 219).

Aineistolähtöinen lähtökohta luokittelussa tarkoittaa sitä, että teksti luokitellaan sen mukaan, mitä aineistosta löydetään. Aineistolähtöisessä luokittelussa luokittelu tapahtuu tekstistä esille nousevien asiakokonaisuuksien perusteella. (Kananen, 2014, 108–109.)

Aineistolähtöisen laadullisen eli induktiivisen aineiston analyysia Miles ja Huberman (1994) kuvaavat karkeasti kolmevaiheiseksi prosessiksi. Ensimmäinen vaihe on aineiston redusointi eli pelkistäminen. Toinen vaihe on aineiston klusterointi eli ryhmittely ja kolmas vaihe on abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. Ennen kuin analyysi aloitetaan, määritetään sisällönanalyysin analyysiyksikkö. Analyysiyksikön määrittämistä ohjaavat tutkimustehtävä ja aineiston laatu. Analyysiyksikkö voi olla ajatuskokonaisuus, joka sisältää useita lauseita tai se voi olla lausuma, lause tai yksittäinen sana. Sisällönanalyysin ensimmäisessä vaiheessa eli pelkistämässä alkuperäisdatasta karsitaan tutkimukselle epäolennainen pois, mikä voi olla datan pilkkomista osiin tai datan tiivistämistä. Kun aineisto on pelkistetty, niin siirrytään toiseen vaiheeseen eli ryhmittelyyn. Ryhmittelyssä aineistosta etsitään samankaltaisuuksia ja/tai eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä, jotka ryhmitellään ja yhdistellään omiksi luokikseen. Luokat nimetään niitä kuvaavilla käsitteillä. Ryhmittelyssä kohteena olevan tutkimuksen perusrakenteelle luodaan pohja sekä tutkittavasta ilmiöstä tehdään alustavia kuvauksia. Kolmannessa vaiheessa eli aineiston käsitteellistämässä erotetaan tutkimuksen kannalta olennainen tieto ja muodostetaan teoreettisia käsitteitä valikoidun tiedon perusteella. Käsitteellistämässä alkuperäisdatan käyttämistä kielellisistä ilmauksista edetään teoreettisiin käsitteisiin ja johtopäätöksiin. Käsitteellistämistä jatketaan luokituksia yhdistelemällä niin pitkälle kuin se on mahdollista aineiston sisällön näkökulmasta. Aineistossa tulee säilyä polku alkuperäisdataan ja tätä tarkkaillaan koko prosessin ajan. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122–126.)

Ratkaisun tai tulkinnan tekeminen aineistosta vaatii sen, että opinnäytetyön tekijä pitää aineistoa käsitellessään jatkuvasti mielessään tutkimusongelman ja tutkimuskysymykset. Siten päädytään tilanteeseen, jossa esille nostetut teemat tai osat odottavat holistista ratkaisua. Ratkaisun löytämiseksi aineistosta haetaan esimerkiksi samanlaisuutta tai erilaisuutta, selitystä ilmiölle, toiminnan logiikkaa

tai tyypillistä kertomusta. Jotta tutkija löytää ratkaisun, hän tarvitsee intuitiota. Aineistosta pitäisi niin kutsutusti nähdä mitä se tahtoo sanoa ja mitä se viestii. Tämä on haastavin vaihe laadullisessa tutkimuksessa, mutta siihen vaikuttavat aiemmin aineistolle tehty koodaus ja luokittelu, jotka on tehty jollain perusteella ja jotain ratkaisua silmällä pitäen. (Kananen, 2014, 114–115.)

Syrjäläisen (1994) mukaan kvalitatiivinen sisällönanalyysi voidaan jakaa seitsemään vaiheeseen. Ensimmäinen vaihe on tutkijan ”herkistyminen”, eli tutkija ottaa haltuun keskeiset käsitteet teoreettisen kirjallisuuden avulla sekä tuntee oman aineistonsa perinpohjaisesti. Toinen vaihe on aineiston sisäistäminen ja teoretisointi, eli ajattelutyö. Kolmas vaihe on aineiston karkea luokittelu, eli aineiston luokittelu keskeisimpiin luokkiin tai teemoihin. Neljäs vaihe on tutkimustehtävän täsmennys sekä käsitteiden täsmennys. Viides vaihe on aineistossa esiintyvien ilmiöiden esiintymistiheyden toteaminen, aineistossa olevien poikkeusten toteaminen sekä uuden luokittelun tekeminen. Kuudes vaihe on ristiininvalidointi. Ristiininvalidoinnissa aineiston avulla horjutetaan tai puolletaan aineistosta saatuja luokkia. Seitsemäs vaihe on johtopäätökset ja tulkinta, eli aineistosta tehdyn analyysin tulos siirretään laajempaan tarkastelukehikkoon. (Metsämuuronen 2008, 50.)

3.5 Kyselystä saadun aineiston analysointi

Kyselyssä ensimmäisenä ollut arviointiasteikko-kysymys oli määrälliselle tutkimukselle ominainen. Arviointiasteikko-kysymys antaa suoraan numeerisen vastauksen, joten kyseistä kysymystä ei analysoitu laadullisen analyysin keinoin. Muut kyselyn laadullisten kysymysten vastaukset analysoitiin niiltä osin, kuin niissä oli analysoitavissa olevaa tekstiä. Osa vastauksista oli yhden sanan vastauksia, joten niissä ei ollut analysoitavissa olevaa materiaalia.

Avointen kysymysten analysoinnissa keskityttiin siihen, mitä vastauksista nousee esiin. Aineiston teemoittelu luokkiin aloitettiin perehtymällä saatuihin vastauksiin. Jokaisen kysymyksen kohdalla tarkasteltiin yksitellen saatuja vastauksia. Vastauksista lähdettiin aineistolähtöisen laadullisen analyysin vaiheiden mukaisesti

pelkistämään vastauksissa esiin nousseita asioita ja ryhmittelemään vastauksissa esiin tulleita asioita omiksi luokikseen. Vastauksissa oli paljon samankaltaisia asioita tuotu esiin, joten ryhmittelyssä ei muodostunut suuria kokonaisuuksia. Ryhmittelyn kautta tehdyn luokittelun jälkeen aloitettiin käsitteellistäminen. Käsitteellistämässä pyrittiin kokoamaan keskeisimmät luokat omiksi laajemmiksi kokonaisuuksiksi, jotka ovat uskollisia alkuperäisaineistolle ominaisille ilmaisuille.

Kyselystä saatu aineisto oli hyvin pieni ja sisälsi samankaltaisia asioita, joten aineiston analysoinnin toteuttaminen Syrjäläisen ehdottamalla tavalla ei ollut mahdollinen. Aineistolähtöinen laadullinen analyysi soveltui tämän aineiston käsitteelyyn paremmin.

4 TULOSTEN RAPORTOINTI

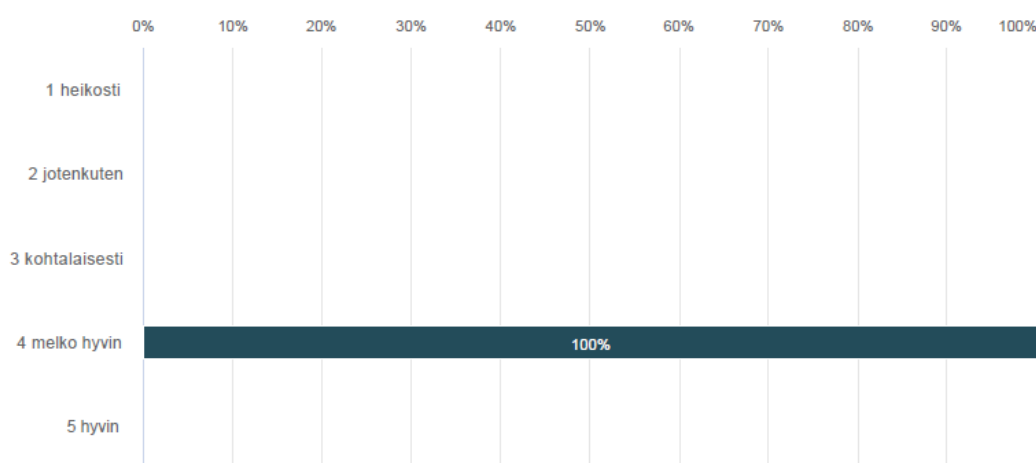
Tulokset ovat aineistolähtöisen laadullisen analyysin prosessin mukaisesti käsitellystä aineistosta saatuja. Tulokset ovat pienen aineiston takia lähinnä suuntaa antavia, mutta antavat vastauksia tutkimuskysymyksiin. Tulokset on esitelty kyselyn rakenteen mukaisesti kysymysjärjestyksessä. Tulosten esittelyn jälkeen tarkastelen tulosten yleistettävyyttä ja luotettavuutta. Pyysin Diakonia-ammattikorkeakoulun opiskelijapalveluiden asiantuntijalta tulosten yleistettävyyden ja luotettavuuden tarkastelua varten lukuja siitä, montako kielensisäiseen tulkkaukseen suuntautunutta tulkkia on valmistunut vuosia 2015–2018 sekä kuinka monelle valmistuneelle kysely lähetettiin.

4.1 Tulokset

Kyselyssä ensimmäisenä olleeseen arviointiasteikkoon vastaukset olivat yksimielisiä. Vastaajat kokivat koulutuksen sisällön ja työelämän vastaavan toisiaan melko hyvin, kuten kuvio 1 osoittaa. Perusteluja omaan arviointiinsa koulutuksen sisällön ja työelämän vastaavuudesta vastaajat eivät kertoneet.

1. Arvioi asteikolla 1-5 (heikosti-hyvin) koulutuksen sisällön ja työelämän vastaavuutta.

Vastaajien määrä: 2 , valittujen vastausten lukumäärä: 2

Kuvio 1. Sisällön ja työelämän vastaavuus.

Kyselyssä kysyttiin vastaajien kokemuksia siitä, mitkä koulutuksessa opitut taidot ja tiedot he ovat kokeneet hyödyllisimmiksi työelämässä. Hyödyllisimmiksi koulutuksesta saaduiksi taidoiksi ja tiedoiksi nousivat vastausten perusteella ammattietiikka, oikeiden asiakkaiden kohtaaminen opinnoissa sekä kommunikaatiomenetelmien tuntemus.

Kyselyssä kysyttiin myös, mitä työelämässä tarvittavia taitoja ja tietoja vastaajat olisivat vielä halunnut oppia koulutuksessa. Koulutuksesta olisi kaivattu enemmän tietoja ja taitoja alan liittyvistä käytännön asioista kuten työehdoista sekä Kelasta työnantajana. Opetukseen kaivattiin enemmän sisältöä puhevammaisten tulkkauksen näkökulmasta viittomakielen tulkkauksen näkökulman sijaan sekä lisää tulkkausharjoituksia asiakkaiden kanssa. Työn käytännön esimerkkejä ja konkretiaa opettamaan kaivattiin opetushenkilöstöön lisää puhevammaisten tulkkin koulutuksen suorittaneita henkilöitä.

Kyselyssä vastaajilta kysyttiin sitä, kokevatko he saaneensa riittävän osaamis pohjan työelämää varten. Vastaajia pyydettiin myös perustelemaan vastauksensa. Koulutuksen koettiin tarjonneen riittävän osaamis pohjan työelämää varten. Koulutuksen toteutukseen kaivattiin kuitenkin muutoksia, muun muassa lisää harjoitteluja sekä tulkkausharjoituksia oikeiden asiakkaiden kanssa.

Kyselyssä kysyttiin vastaajien mielipidettä siitä, miten heidän mielestään koulutuksen sisältö ja työelämän käytännöt ovat vastanneet toisiaan. Koulutuksen sisällön ja työelämän käytäntöjen vastaajat kokivat vastaavan suhteellisen hyvin toisiaan. Vastaajat kokivat, että työelämän ja koulutuksen välillä on pieniä eroja, muun muassa johtuen osittain siitä, että koulutuksessa muutokset eivät näy yhtä nopeasti kuin työelämässä. Vastauksissa nousi esiin myös se, että jotkin asiat saattavat jäädä pintapuolisemmiksi koulutuksessa ja työelämässä tilanteet voivat olla erilaisia kuin mitä on koulutuksessa käsitelty. Koulutus koettiin hyväksi pohjaksi työlle, jonka oppii vasta työtä tekemällä.

Kyselyssä kysyttiin vastaajilta, ovatko he hankkineet lisäkoulutusta heti koulutuksen jälkeen. Vastaajat eivät olleet hankkineet lisäkoulutusta heti valmistumisen jälkeen.

Kyselyn viimeisessä kysymyksessä vastaajilta kysyttiin, mitä seikkoja he haluaisivat koulutuksessa kehittää. Koulutuksessa kehitettäviä seikkoja vastaajien mukaan olisi puhevammaisten tulkkauksen vahvempi tuominen osaksi opetusta. Opetuksessa toivottiin kiinnitettävän huomiota puhevammaisten tulkkauksen erityispiirteisiin ja siihen, miten tulkkaus usein käytännössä on hyvin erilaista kuin viittomakielen tulkkaus. Puhevammaisen asiakkaan tulkkaus on monimuotoisempaa kuin viittomakielen tulkkaus, koska tulkkaukseen vaikuttaa useampi elementti. Asiakkaat ovat erilaisia, myös tulkin käyttäjinä. Puhevammaisen asiakas saattaa kaivata kannustusta ja tukea kommunikointiin tulkilta, mitä toivottiin käsiteltävän myös opetuksessa. Koulutuksessa toivottiin käsiteltävän myös sitä, missä määrin kannustaminen kommunikointiin on suositeltavaa sekä milloin asiakas ei vain halua kommunikoida.

4.2 Tulosten yleistettävyys ja luotettavuus

Opinnäytetyön kyselyn kohderyhmänä olivat vuosina 2015–2018 Diakonia-ammattikorkeakoulusta valmistuneet kielensisäiseen tulkkaukseen suuntautuneet tulkit. Vuosina 2015–2018 kielensisäiseen tulkkaukseen suuntautuneita tulkkeja valmistui 37 henkilöä. Opinnäytetyön kysely lähetettiin 38 henkilölle. Kyselyyn saatiin kaksi vastausta, mikä tekee vastausprosentiksi 5,3 prosenttia. Opinnäytetyön tuloksia ei voida yleistää koko kohderyhmän näkemyksiksi, mutta niiden voidaan katsoa antavan suuntaa antavia viitekehyksiä kohderyhmän kokemuksista.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnista ei ole olemassa yksiselitteisiä ohjeita. Tutkimusmenetelmien luotettavuutta käsitellään metodikirjallisuudessa usein reliabiliteetin ja validiteetin käsittein. Reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimustulosten toistettavuutta ja validiteetilla tarkoitetaan sitä, että tutkimuksessa on tutkittu sitä mitä on luvattu tutkia. Laadullisen tutkimuksen piirissä näitä käsitteitä on kritisoitu, koska käsitteinä ne vastaavat enemmän määrällisen tutkimuksen tarpeisiin ja ne ovat myös syntyneet määrällisen tutkimuksen piirissä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 160–163.)

Tutkimuksen luotettavuuden tarkastelun lähtökohtana ihmistieteellisessä tutkimuksessa on tutkimusmenetelmien ja tutkittavan ilmiön perusrakenteen vastaavuus. Itse tutkimusmenetelmästä ei siten voida sanoa, että se on epäluotettava tai luotettava. Tutkimuksen luotettavuus määräytyy tutkimusmenetelmän suhteesta tutkittavaan ilmiöön. Pohtimalla tulosten luotettavuutta pyritään arvioimaan sitä, etteivät tutkimustulokset ole seurausta satunnaisista asioista sekä saamaan vahvistus sille, ettei näin ole. Pohtimalla tulosten luotettavuutta varmistetaan, että ne tulkinnat, joihin tulosten pohjalta on päädytty, voidaan tuloksista tehdä. (Metsämuuronen 2006, 200.)

Tulosten luotettavuuteen tässä opinnäytetyössä vaikuttaa enemmän saatujen vastausten määrä, kuin tutkimusmenetelmän ja tutkittavan ilmiön perusrakenteen vastaavuus. Suurempi vastaajamäärä olisi mahdollisesti tuonut aineistosta saatuihin tuloksiin enemmän erilaista tietoa, mikä olisi mahdollistanut syvällisemmän analysoinnin. Saatavilla olleesta aineistosta analyysin kautta saadut tulokset kuvaavat kuitenkin tutkittavaa ilmiötä, joten tutkimusmenetelmän ja tutkittavan ilmiön suhde ei ole täysin epäonnistunut.

Tulokset saattavat osittain olla seurausta satunnaisuudesta, koska vastaajamäärä jäi pieneksi. Vastaukset olivat kuitenkin analysoitavissa ja niistä sai suuntaa antavia tuloksia, joita voidaan katsoa eräänlaisina viitekehyksinä. Tuloksia ei kuitenkaan voida pitää täysin luotettavina, koska on mahdollista, että suuremmalla vastausmäärällä myös aineistosta esiin nousevissa asioissa olisi voinut olla suurempia eroja.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Johtopäätösten esittely on jaettu tutkimuskysymysten mukaisesti. Ensin esitellään johtopäätökset koulutuksen ja työelämän vastaavuudesta, lisäkoulutuksen tarpeesta sekä koulutuksen antamista valmiuksista työelämässä. Toisena esitellään johtopäätöksen koulutuksen kehittämisestä. Suuntaa antavista tuloksista tehdyt johtopäätökset ovat samalla tavalla suuntaa antavia kuin tuloksetkin, eikä niitä voida yleistää.

Tuloksista voidaan muodostaa johtopäätös siitä, että koulutuksen sisältö ja työelämän käytännöt vastaavat toisiaan suhteellisen hyvin ja koulutuksen suorittaneilla on kokemus riittävän osaamispuhjan saavuttamisesta koulutuksessa. Riittävästä osaamispuhjusta antaa viitteitä myös se, että vastaajat eivät ole hankkineet lisäkoulutusta heti valmistumisen jälkeen. Nämä tulokset antavat aihetta johtopäätökseen siitä, että koulutus tarjoaa riittävän hyvät työelämävalmiudet työelämään siirryttäessä.

Tuloksissa oli viitteitä tietyistä koulutuksen osa-alueista, joita lisäämällä ja kehittämällä voitaisiin lisätä kokemusta siitä, että koulutus tarjoaa kokonaisvaltaisesti hyvät työelämävalmiudet. Näiden tulosten pohjalta voidaan muodostaa johtopäätös siitä, että kehittämällä koulutusta, kokemuksia koulutuksen tarjoamista työelämävalmiuksista voidaan parantaa entisestään.

Tulosten perusteella voidaan muodostaa johtopäätös siitä, että koulutuksessa on osa-alueita, joita halutaan tai toivotaan kehitettävän. Kyselyn tulosten pohjalta kehittämiskohteet sijoittuvat opintojen sisältöön sekä puhevammaisten tulkkauksen näkökulman vahvempaan esille tuomiseen osana opintoja. Ehdotetut kehittämiskohteet eivät ole suuria rakenteellisia muutoksia tai koulutuksen sisällön täyttämistä uudistamista vaativia, joten niiden toteuttamista koulutuksen järjestäjä voi pohtia omalla tahollaan.

6 POHDINTA

Pohdinta-osuudessa pohdin opinnäytetyöprosessin toteutumista ja sen onnistumista sekä miten opinnäytetyö on vastannut tutkimuskysymyksiin ja miten opinnäytetyön tavoitteet ovat toteutuneet. Lopussa pohdin, miten opinnäytetyön aiheetta voisi tutkia tulevaisuudessa.

Opinnäytetyön kyselyn vastaajamäärä jäi hyvin pieneksi, joten on paikallaan pohtia, miten kysely olisi voitu toteuttaa toisin. Kohderyhmän tavoittamiseksi olisi voitu tehdä enemmän aikaa vievä sekä työläs prosessi, jossa olisi käyty läpi kaikki Kelan puhevammaisten tulkkausta tarjoavat tulkkausalan palveluntuottajat ja heidän henkilöstönsä. Tätä kautta olisi mahdollisesti löydetty ja tavoitettu kaikki ne kohderyhmän edustajat, jotka työskentelevät puhevammaisten tulkkeina. On samalla myös mahdollista, että kysely olisi lähetetty vielä pienemmälle joukolle kuin nykyisellä toteutustavalla. Lisäksi saatekirjeessä olisi ollut hyvä olla maininta siitä, että kyselyä saa jakaa eteenpäin, mikä olisi voinut mahdollisesti tuoda muutamien vastaajien lisää.

Opinnäytetyön aihe oli sellainen, että saadakseni monipuolista tietoa antavia vastauksia, koin avoimet kysymykset olennaisiksi kyselyssä. Avoimet kysymykset kuitenkin usein houkuttelevat vastaamatta jättämiseen, mikä on voinut omalta osaltaan vaikuttaa vastaajien haluttomuuteen vastata kyselyyn. Mahdollisesti määrällisen tutkimusmenetelmän mukainen kysely olisi voinut lisätä halukkuutta vastata. Jos kysely olisi toteutettu valmiiden vastausvaihtoehtojen kanssa, niin niiden määrittely olisi vaatinut ensin jonkinlaisen haastattelun etukäteen, koska ilman ennakkohaastattelua ei voi saada käsitystä ihmisten kokemuksista ja kuinka he itse määrittelevät kokemuksensa. Valmiiden vastausvaihtoehtojen kuitenkin tulisi olla sellaisia, että vastaaja löytää sieltä itselleen sopivan vastauksen.

Pohdittaessa sitä, miksi kyselyn vastaajamäärä jäi vähäiseksi, voidaan pohtia myös kyselyn aiheen mielekkyyttä vastaajille. Voi olla, että aihe ei ole ollut vastaajaa kiinnostava tai saatekirje ei ole ollut riittävän selventävä opinnäytetyön kyselyn suhteen ja nämä seikat ovat vaikuttaneet vastaushalukkuuteen. Kyselyyn

vastaaminen on kuitenkin aina vapaaehtoista ja ne vastaavat, jotka haluavat vastata. Ottaen huomioon, että kysely oli auki kolme viikkoa, niin vastaajilla oli mahdollisuus vastata omien aikataulujensa puitteissa. On tietenkin mahdollista, että jos vastausaika olisi ollut pidempi, niin sillä olisi voinut olla vaikutusta myös vastaajamäärään. Kyselyn vastaajamäärään vähäisyyteen on voinut vaikuttaa se, että mahdollisesti kysely ei olekaan tavoittanut niitä henkilöitä, joille se on lähetetty. On mahdollista, että yhteystiedot ovat muuttuneet eikä kysely olekaan tavoittanut vastaajia tästä syystä.

Opinnäytetyön tavoitteena oli vastata seuraaviin tutkimuskysymyksiin: miten koulutus ja työelämä vastaavat toisiaan, onko tulkeilla tarve kouluttautua lisää heti valmistumisen jälkeen ja miten tulkit kokevat koulutuksen valmistaneen heitä työelämään. Opinnäytetyön kyselyn vastausmäärä jäi alhaiseksi, mutta aineistosta saatujen tulosten perusteella voidaan todeta, että saatu aineisto antaa vastauksia tutkimuskysymyksiin.

Opinnäytetyön yhtenä tavoitteena oli myös selvittää, onko valmistuneiden tulkien mielestä koulutuksessa kehittämiskohteita. Tulosten pohjalta tietyt osa-alueet kaipaavat kehittämistä ja näin ollen koulutus saa eräänlaisen viitekehyyksen, jonka pohjalta voidaan lähteä pohtimaan koulutuksen kehittämistä.

Tässä opinnäytetyössä vastaajamäärä jäi pieneksi, minkä takia mielestäsi aihetta kannattaisi tutkia uudelleen. Samantyyppisen kyselyn voisi toteuttaa säännöllisin väliajoin, jolloin koulutuksen sisällössä voitaisiin tehdä nopeita muutoksia työelämän tahdissa. Kyselyn voisi toteuttaa myös määrällisenä, jolloin saataisiin tilastoitavissa olevaa tietoa ja näin voitaisiin vertailla miten asiat ovat muuttuneet tai kehittyneet tietyllä aikavälillä.

Tutkittavaa aihetta voisi rajata tiettyyn osaamisalueeseen, jolloin mahdollisesti saisi laajempaa tietoa tietyistä osaamisalueista ja valmistuneiden tulkien kokemuksia juuri kyseisestä osa-alueesta saaduista tiedoista ja taidoista sekä niiden toteuttamisesta käytännössä.

Opinnäytetyön aihetta voisi tutkia case study -menetelmällä tai aiheen pohjalta voisi tehdä haastattelututkimuksen. Aihe on kuitenkin enemmän soveltuva laadullisen tutkimuksen kohteeksi, joten edellä mainituilla tutkimusmenetelmillä voisi saada vielä syvällisempää sekä tarkempaa tietoa aiheesta. Jos aihetta lähestyisi haastattelututkimuksella, niin kysymykset voisivat olla moniosaisia sekä vastauksille saisi mahdollisesti enemmän perusteluja.

LÄHTEET

- Ammattinetti. Ammatit. Tulkki. Saatavilla 6.5.2018 <http://www.ammattinetti.fi/amatit/detail/ffad84750a653446015ee125b4b935e8>
- Diakonia-ammattikorkeakoulu. Hakeminen. Koulutukset. Saatavilla 12.3.2018 & 5.5.2018 https://www.diak.fi/hakeminen/koulutukset/?gclid=EAlal-QobChMIsMOs-6Tm2QIVQ6QYCh1dUwDUEAAYASA-BEgLpR_D_BwE
- Diakonia-ammattikorkeakoulu. Organisaatio. Historia. Saatavilla 16.1.2018 <https://www.diak.fi/diak/organisaatio/historia/>
- Diakonia-ammattikorkeakoulu. Opiskelu. Opiskelijan polku. Opintojen suorittaminen. Opetussuunnitelmat (OPS). Uusimmat opetussuunnitelmat. AMK-koulutukset. Tulkki (AMK), viittomakieli ja tulkkaus. Opetussuunnitelma 2012. Saatavilla 1.3.2019 <https://www.diak.fi/wp-content/uploads/2018/08/Diak OPS 2018 Tulkki viittomakieli ja tulkkaus.pdf>
- Hakala, A. (13.2.2015). Ensimmäiset korkeakoulutetut puhevammaisten tulkit valmistuvat Turusta. Yle.fi. Uutiset. Saatavilla 28.2.2019 <https://yle.fi/uutiset/3-7799135>
- Heikkilä, T. (2010). *Tilastollinen tutkimus*. (7-8. painos) Helsinki: Edita
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2008). *Tutki ja kirjoita*. (13.-14. osin uud. p.) Helsinki: Tammi
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2007). *Tutki ja kirjoita*. (13. osin uud. p.) Helsinki: Tammi
- Kananen, J. (2014). *Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta*. (Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja-sarja). Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Metsämuuronen, J. (2008). *Laadullisen tutkimuksen perusteet. Metodologia-sarja 4*. (3. uud. p.) Helsinki: International Methelp Ky.

- Opintopolku.fi. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Turun toimipiste, Tulkki (AMK), Viittomakieli ja tulkkkaus, päivätoteutus, Koulutuksen sisältö. Saatavilla 4.3.2018 <https://opintopolku.fi/app/#!/korkeakoulu/1.2.246.562.17.88892893491>
- Opintopolku.fi. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Turun toimipiste, Tulkki (AMK), Viittomakieli ja tulkkkaus, päivätoteutus, Opintojen rakenne. Saatavilla 12.3.2018 <https://opintopolku.fi/app/#!/korkeakoulu/1.2.246.562.17.38096028329>
- Papunet. Tietoa puhevammaisuudesta. Mitä on puhevammaisuus? Saatavilla 2.3.2019 <http://papunet.net/tietoa/mita-on-puhevammaisuus>
- Papunet. Tietoa puhevammaisuudesta. Syyt ja ilmenemismuodot. Saatavilla 3.3.2019 <http://papunet.net/tietoa/puhevammaisuuden-syyt-ja-ilmenemismuodot>
- Ruohotie, P. (2005). *Oppiminen ja ammatillinen kasvu*. (1.-3. painos) Helsinki: WSOY.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. (uudistettu laitos 2002 ensipainoksesta) Helsinki: Tammi
- Valli, R. (2010). Vastaaja asettaa tulkinnalle haasteita. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2* (s. 236–250). (3. uud. p.) Jyväskylä: PS-kustannus.
- Vernerinet.net. Ammatilaisille, Kehitysvamma-alan opinnot, Ammattiopinnot, Puhevammaisten tulkin erikoisammattitutkinto. Saatavilla 21.4.2018 <http://verneri.net/yleis/puhevammaisten-tulkin-erikoisammattitutkinto>
- Vilka, H. (2015). *Tutki ja kehitä*. (4. uud. p.) Jyväskylä: PS-kustannus.
- Virtanen, J. (2006). Fenomenologia laadullisen tutkimuksen lähtökohtana. Teoksessa J. Metsämuuronen (toim.), *Laadullisen tutkimuksen käsikirja* (s.151–212). Helsinki: International Methelp Ky.
- Webropol.fi. Etusivu. Kysely- ja raportointityökalu. Saatavilla 2.3.2019 <https://webropol.fi/kysely-ja-raportointityokalu/>

LIITE 1. Kyselylomake

Koulutuksen tarjoamat työelämävalmiudet

1. Arvioi asteikolla 1-5 (heikosti-hyvin) koulutuksen sisällön ja työelämän vastaavuutta. * f e c 1 heikosti fe c 2 jotenkuten c fe 3 kohtalaisesti cef 4 melko hyvin c fe 5 hyvin

2. Halutessasi voit perustella vastauksesi edelliseen kysymykseen.

1000 merkkiä jäljellä

3. Mitkä koulutuksessa oppimasi taidot ja tiedot olet kokenut hyödyllisimmiksi työelämässä? *

1000 merkkiä jäljellä

4. Mitä työelämässä tarvittavia taitoja ja tietoja olisit vielä halunnut oppia koulutuksessa? *

1000 merkkiä jäljellä

5. Koetko saaneesi riittävän osaamispohjan työelämää varten? Perustele. *

6. Miten koulutuksen sisältö ja työelämän käytännöt ovat mielestäsi vastanneet toisiaan? *

1000 merkkiä jäljellä

7. Oletko heti valmistumisen jälkeen hankkinut lisäkoulutusta? Millaista?

1000 merkkiä jäljellä

8. Mitä seikkoja haluaisit kehittää koulutuksessa?

1000 merkkiä jäljellä

LIITE 2. Saatekirje

Saatekirje

Hei!

Olen neljännen vuoden Tulkki(AMK)-opiskelija Diakonia-ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyötä Diakonia-ammattikorkeakoulusta valmistuneiden kielen- sisäiseen tulkkaukseen suuntautuneiden tulkkien kokemuksista koulutuksen tarjoamista työelämävalmiuksista. Opinnäytetyö on Diakonia-ammattikorkeakoulun tilaama. Diakonia-ammattikorkeakoulu on myöntänyt tutkimusluvan, jonka perusteella kysely toimitetaan kaikille valmistuneille.

Pyydän Sinua vastaamaan Webropol -kyselyyn, joka on auki 31.1–21.2.2019 osoitteessa <https://www.webropolsurveys.com/S/57B32303E9A3ED0F.par> . Kyselyyn vastaaminen vie noin 5–15 minuuttia. Kyselyyn voi vastata vain kerran, joten kannattaa varata aikaa vastaamiseen. Kyselyyn vastaaminen on anonyymia eikä vastauksia pysty yhdistämään vastaajaan.

Kiitos!

Ystävällisin terveisin
Terhi Suomi
Tulkki (AMK)-opiskelija
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Turun-kampus